

ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ TUTUMLARI İLE YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Ertuğrul ÇAM¹
Ahmet ÜSTÜN²

Atıf/©: Çam, Ertuğrul; Üstün, Ahmet (2016). Öğretmenlerin Mesleki Tutumları ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Arasındaki İlişkisi, Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl 9, Sayı 1, Haziran 2016, ss. 459-476

Özet: Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin mesleki tutumlarını ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini tespit etmek ve aralarındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmanın yöntemi tarama modellerinden ilişkisel tarama modelidir. Çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Muş ili Bulanık ilçesinde çeşitli branşlarda görev yapmakta olan 123 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler Coşkun (2009) tarafından geliştirilen ve güvenilirlik katsayısı 0.89 olarak hesaplanmış 4 alt boyuttan oluşan 27 maddelik yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeği ve Çetin (2006) tarafından geliştirilen alfa değeri 0.95 olarak hesaplanmış 35 maddelik öğretmenlik mesleği tutum ölçeği ile toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 9.0 veri analizi programı ile işlenmiş bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre yaşam boyu öğrenme eğilimi ve mesleki tutum yaşa, cinsiyete, öğretim kademesine, medeni duruma ve branşa göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Ancak mesleki tutum ile yaşam boyu öğrenme eğilimi arasında pozitif yönlü orta düzey bir ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi, Öğretmenlik, Mesleki Tutum.

The Relation Between Professional Attitude And Life Long Learning Tendency of Teachers

Citation/©: Çam, Ertuğrul; Üstün, Ahmet (2016). *The Relation Between Professional Attitude And Life Long Learning Tendency of Teachers*, Hitit University Journal of Social Sciences Institute, Year 9, Issue 1, June 2016, pp. 461-478

Abstract: *The aim of this study is to determine the professional attitude and tendency to life-long learning of teachers, and to present the relationship between them. The method of the study is relational screening model. 123 teachers from different branches in Bulanık, Muş in 2015-2016 school year participated in this study. The data were collected with the 27-item life-long learning tendency scale that was developed by Coşkun (2009) and that have 0.89 reliability coefficient and 4 sub-dimensions; and the 35-item teaching profession attitude scale that was developed by Çetin (2006) and that have 0.95 alpha value. The collected data were analyzed with the independent sample t test processed with SPSS 9.0 data analysis program and with ANOVA. According to the results, life-long learning tendency and professional attitude do not show a meaningful difference with respect to age, gender, educational level, marital status and branch. However, it is found that there is a positive medium-level relation between professional attitude and life-long learning tendency.*

Keywords: *Life-long Learning Tendency, Teaching Profession, Professional Attitude.*

I. GİRİŞ

Türkiye'nin kalkınması için en temel unsurlardan birisi sahip olduğu/yetiştirdiği nitelikli insanlardır. Kalifiye elemanlar buldukları her noktada gelişimi sağlarlar ve daima daha ilerisini kendilerine hedef edinirler. Özellikle kalifiye elemanların kendileri gibi nitelikli, donanım sahibi kişiler yetiştirmesi herkesin beklentisidir. Bu noktada akıllara ilk gelen meslek öğretmenliktir. Çünkü ülkedeki bütün insanlar öğretmenlerin elinden geçmektedir. Toplumda değerlerin korunması, sürdürülmesi ve topluma yeni değerlerin kazandırılmasında öğretmen önemli bir öğedir (Tanel, Şengören ve Tanel, 2007: 2). Öğretmenlerin nitelikli olması da ülke geleceği için son derece önem taşımaktadır. Nitelikli öğretmen nitelikli öğrenci yetiştirir. Nitelikli öğrenciler gelecekte hangi meslek grubuna dahil olurlarsa olsunlar işlerini hakkıyla yapacaklardır. İyi bir aile üyesi, iyi bir vatandaş, iyi bir meslek elemanı yetiştirmek devletlerin temel sorumluluklarından. Devlet bu görevini eğitim ile yükümlü öğretmenlerle yerine getirmektedir. Eğitim sisteminin başarısı sistemi uygulayacak olan öğretmenlerin niteliklerine bağlıdır (Çetin, 2006: 29). Öğretmenlik mesleği sadece sahip olunan bilgi birikimi ve kişisel

yetenekler ile yapılacak bir meslek değildir. Öğretmenlik mesleği her şeyden önce sevgi ve fedakârlık gerektirir. Öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak yalnızca mesleğini sevmekle mümkün olabilir (Eraslan ve Çakıcı, 2011: 429). Öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için yalnızca bilişsel alanda gelişim yeterli olmamakta bu mesleği sevgi ve istekle yapmak gerekmektedir (Doğan ve Çoban, 2009: 159). Sevmeden yapılan işlerde yüksek verim almak imkânsızdır. Meslek, yapılan iş, sevilirse ona katkıda bulunulabilir. Özellikle öğretmenlik mesleğini sevmeyerek yapmak eğitim adına hiçbir iş yapmamaktır. Bu durumda öğretmen ya konuyu sadece kendisine anlatır ya da sınıf ortamında huzursuzluk yaratarak öğrencilerin duyuşsal olarak öğrenmeye hazır oluşlarını engeller. Mesleğini sevmeyen öğretmen ders esnasında öğretimin en önemli unsuru olan dönütleri uygun olarak veremez. Verse bile öğrencide etkisi çok az olur. Dönütsüz sevgisiz bir öğretmenin televizyon sunucusundan bir farkı kalmaz. Gelişen teknolojinin öğretmenin yerini dolduramamasının en önemli gerekçelerinden bir tanesi öğretmenin sevgisi, fedakârlığı ve azmidir. İnsanların sevmedikleri mesleği yapmak zorunda kalmaları en baştan meslekteki başarılarını engelleyecek bir durumdur (Terzi ve Tezci, 2007: 595).

Öğretmenliğin duyuşsal boyutu bu kadar önemliyken öğretmenin bilgi ve becerilerini de geliştirmesi de hayati önem taşımaktadır. Nasıl sevgisiz eğitim olmaz ise güncelliği yakalamadan çağın gerektirdiği donanıma sahip olmadan verimli bir öğretmenlik icra edilemez. Mesleğe katkı sağlamanın yolu kişisel gelişimi sağlamak, bilgi birikimlerini artırmaktır. Bu noktada karşımıza yaşam boyu öğrenme terimi çıkmaktadır. Yaşam boyu öğrenme terim olarak UNESCO konferansında Paul Lengrand tarafından kullanılmıştır (Lengrand, 1970). Bilgiye her gün bir yenisinin daha eklenmesi toplumları sürekli öğrenme ihtiyacı içerisine sokmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, özellikle öğretmenler için oldukça önem taşımaktadır. Günümüzdeki değişiklikler insan yaşamını çok hızlı değiştirdiğinden insanların çocukluklarında öğrendiği bilgiler yaşamlarının geri kalanında geçerli ve yararlı olmamaktadır (Akbaş ve Özdemir, 2002). Bu sebeptendir ki öğretmenler topluma örnek olarak yaşam boyu öğrenmenin liderleri olmalıdır. Öğrencilere her bakımdan model olan öğretmen çocuklara öğrenme arzusunu aşılmalıdır. Öğrenmeye doymayan bir nesil demek modern dünyanın önde gidenlerinden olmak demektir. Öğrenmeye istekli bireyler kendilerini mesleki, kişisel, sosyal ve kültürel alanlarda geliştirebilmektedir. Bu da bireylerin daha kaliteli bir yaşam sürmelerine olanak sağlayacaktır.

Ülkemizde eğitimin en önemli unsuru olan öğretmenlerin daha mesleğe başlamadan, yüksek öğrenimlerine devam ederken, mesleki tutumları ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Doğan ve Çoban (2009) eğitim fakültesi

öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş, Çapa ve Çil (2000) Öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını buldukları sınıf açısından incelemiş, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007) öğretmen adaylarının mesleki tutumlarını okudukları lise türüne ve okudukları bölüme göre incelemiş. Literatürde bu tür çeşitli araştırmalar oldukça fazladır. Bu çalışmalara her gün bir yenisi daha eklenmektedir.

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin mesleki tutumlarını ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek; mesleki tutum ve yaşam boyu öğrenme eğiliminin yaş, cinsiyet, branş, görev yılı gibi değişkenlere göre nasıl değiştiğini belirlemek; mesleki tutum ile yaşam boyu öğrenme eğilimi arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır.

A.Problem Durumu

Öğretmenlerin mesleki tutumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki nasıldır?

1. Öğretmenlerin mesleki tutumları ne düzeydedir?
2. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?
3. Öğretmenlerin mesleki tutumları; branşa, yaşa, cinsiyete, medeni duruma ve okul kademesine göre değişmekte midir?
4. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi; branşa, yaşa, cinsiyete, medeni duruma ve okul kademesine göre değişmekte midir?
5. Öğretmenlerin mesleki tutumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

II.YÖNTEM

Bu çalışma öğretmenlerin mesleki tutumlarını ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi ortaya koymayı planlamaktadır. Bu amaçla kullanılan araştırma deseni, mevcut durumu ortaya koymak için kullanılan tarama modellerinden ilişkisel tarama modelidir. “İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir” (Karasar, 2012: 81).

A. Çalışma Grubu

Çalışma grubunu 2015-2016 eğitim öğretim yılında Muş ili Bulanık ilçe merkezinde görev yapan 267 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmada ilçe merkezindeki okullara ulaşılmış ancak 123 öğretmenden geri bildirim alınabilmiştir.

B. Veri Toplama

1. Yaşam boyu öğrenme eğilimini belirlemek için kullanılan veri toplama aracı: Coşkun (2009) tarafından geliştirilen, 6'lı Likert tipinde 27 maddeden oluşan ve iç tutarlılık katsayısı .890 olarak hesaplanmış olan “Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin alt boyutları sebat, motivasyon, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğudur.

2. Mesleki tutumları belirlemek için kullanılan veri toplama aracı: Çetin (2006) tarafından geliştirilen ve alfa değeri 0.95 olarak hesaplanmış olan 35 maddelik “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” ile toplanmıştır.

C. Verilerin Analizi

Toplanan veriler SPSS 9.0 veri analiz programına aktarılmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğindeki olumlu cümleler “Hiç uymuyor” seçeneğinden “Çok uyuyor” seçeneğine doğru 1,2,3,4,5,6 şeklinde puanlanırken olumsuz cümlelerde bunun tam tersi bir yol izlenerek “Hiç uymuyor” seçeneğinden “Çok uyuyor” seçeneğine doğru 6,5,4,3,2,1 şeklinde puanlanmıştır. Öğretmenlik mesleği tutum ölçeğinde de aynı yöntemle maddeler puanlanarak analiz edilmiştir. Analizde bağımsız örneklem t testi ve ANOVA analizleri kullanılmıştır.

III. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde Muş ili Bulanık ilçesinde çeşitli branşlarda görev yapmakta olan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ve mesleki tutumlarının belirlenmesine yönelik uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler ve yorumlar bulunmaktadır. Sırasıyla araştırmaya katılan öğretmenlerin betimsel istatistikleri, mesleki tutumları ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile ilgili istatistikler verilmiştir.

A. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Betimsel Özellikleri

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyetleri

	f	%
Erkek	73	59.3
Bayan	50	40.7
Toplam	123	100.0

Tablo 1'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 73'ünü (%59.3) erkek öğretmenler oluştururken 50'sini (%40.7) bayan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 2: Araştırmaya katılan Öğretmenlerin Meslekte Çalışma Yılları

Meslek Yılı	F	%
0-5 yıl	110	89.4
6-11 yıl	7	5.7
12-17 yıl	3	2.4
18-23 yıl	1	0.8
23 yıl ve üzeri	2	1.6
Toplam	123	100.0

Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 110'u (%89.4) 0-5 yıl, 7'si (%5.7) 6-11 yıl, 3'ü (%2.4) 12-17 yıl, 1'i (%0.8) 18-23 yıl, 2'si (%1.6) 23 ve üzeri yıldır görev yapmaktadır. Gruplar arasındaki frekans farkının bu kadar belirgin olmasına; öğretmenlerin ilk atamalarının yoğun olarak Doğu Anadolu bölgesine yapılması, göreve başlayan öğretmenlerin 5 yıl içerisinde zorunlu hizmet yükümlülüklerini tamamlayarak bölgeden ayrılması ve yerlerine yeni öğretmenlerin atanması sebep olarak gösterilebilir.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Branşları

Branş	f	%
Sınıf Öğretmenliği	48	39.0
Rehberlik ve Psikolojik Danışman	13	10.6
Özel Eğitim	2	1.6
İngilizce	8	6.5
İ.H.L Meslek Öğretmeni	2	1.6
Beden Eğitimi	3	2.4
Fen Bilgisi Öğretmeni	6	4.9
Kuaförlük	1	.8
Matematik	9	7.3
Müzik	2	1.6
Türkçe	4	3.3
Okul Öncesi	9	7.3
Teknoloji Tasarım	1	.8
Sosyal Bilgiler	5	4.1
Bilişim Teknolojileri	6	4.9
Görsel Sanatlar	2	1.6
Din Kültürü	2	1.6
Toplam	123	100.0

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 48'i (%39) Sınıf Öğretmenliği, 13'ü (%10.6) Rehberlik ve Psikolojik Danışman, 2'si (%1.6) Özel Eğitim, 8'i (%6.5) İngilizce, 2'si (%1.6) İ.H.L meslek dersleri, 3'ü (%2.4) Beden Eğitimi, 6'sı (%4.9) Fen Bilgisi Öğretmenliği, 1'i (% 0.8) Kuaförlük, 9'u (%7.3) Matematik, 2'si (%1.6) Müzik, 4'ü (%3.3) Türkçe, 9'u (% 7.3) Okul Öncesi, 1'i (%0.8) Teknoloji Tasarım, 5'i (%4.1) Sosyal Bilgiler, 6'sı (%4.9) Bilişim Teknolojileri, 2'si (%1.6) Görsel Sanatlar, 2'si (%1.6) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği branşlarında görev yapmaktadırlar.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Medeni Durumları

Medeni Durum	f	%
Evli	35	28.5
Bekâr	88	71.5
Toplam	123	100.0

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 35'i (%28.5) evli, 88'i (%71.5) bekârdır.

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Kademeler

	f	%
Okul Öncesi	3	2.4
İlkokul	58	47.2
Ortaokul	48	39.0
Lise	14	11.4
Toplam	123	100.0

Tablo 5'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 3'ü (%2.4) okul öncesi, 58'i (% 47.2) ilkokul, 48'i (% 39) ortaokul, 14'ü (%11.4) lise kademesinde görev yapmaktadır.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Yaşları

Yaş Aralığı	f	%
20-25	60	48.8
26-31	50	40.7
32-37	6	4.9
38-43	5	4.1
44-49	1	.8
49 ve üzeri	1	.8
Toplam	123	100,0

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin 60'ı (%48.8) 20-25 yaş aralığında, 50'si (%40.7) 26-31 yaş aralığında, 6'sı (% 4.9) 32-37 yaş aralığında, 5'i (%4.1) 38-43 yaş aralığında, 1'i (%0.8) 44-49 yaş aralığında ve 1'i (%0.8) 49 yaş ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır.

Tablo 7: Mesleki Tutum ve Alt Boyutları

	f	\bar{X}	SS
Sevgi	123	3.77	.84
Değer	123	4.53	.71
Uyum	123	3.54	1.01
Ortalama Tutum	123	3.94	.73

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılan öğretmenlerin ortalama tutumları 3.94 olarak bulunmuştur. Mesleki tutumun alt boyutlarına bakıldığında; sevgi boyutu 3.77, değer boyutu 4.53, uyum boyutu 3.54 olarak bulunmuştur. Çetin (2006)' in çalışmasında sevgi alt boyutunun ortalaması 3.85, değer alt boyutunun ortalaması 4.50 ve uyum alt boyutunun ortalaması 3.79 olarak görülmektedir. Buradan araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine verdikleri değerlerin fazla olduğu ancak uyum problemi çektikleri yorumu yapılabilir.

Tablo 8: Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi ve Alt Boyutları

	f	\bar{X}	SS
Motivasyon	123	4.78	1.08
Sebat	123	4.42	1.07
Öğrenmeyi Düzenlemede Yoksunluk	123	2.29	1.16
Merak Yoksunluğu	123	2.64	1.23
Ortalama Eğilim	123	4.54	.93

Tablo 8'e göre araştırmaya katılan öğretmenlerin ortalama yaşam boyu öğrenme eğilimleri 4.54 olarak bulunmuştur. Yaşam boyu öğrenmenin alt boyutlarına bakıldığında motivasyon boyutunun 4.78, sebat boyutunun 4.42, Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk boyutunun 2.29, merak yoksunluğu boyutunun 2.64 olarak bulunduğu görülmektedir. 6'lı likert tipi ölçekte başlangıç noktası 1 puan alındığında 3.5 puan orta değer olarak varsayılmaktadır (Coşkun ve Demirel, 2012: 113). Buradan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme

eğilimlerinin yüksek olduğu ayrıca öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu sıkıntısı çekmedikleri, öğrenmeye istekli oldukları yorumu yapılabilir. Bu alanda yapılan diğer çalışmalara bakıldığında Kılıç (2014: 85)'in yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye bakış açılarının ne çok olumlu ne de çok olumsuz yönde kabul edilmeyecek tarzda orta şeklinde bir sonuç elde edilmiştir.

B. Mesleki Tutum İstatistikleri

Tablo 9: Mesleki Tutumların Cinsiyete Göre Değişimi

Cinsiyet	f	\bar{X}	SS	SD	t	p
Erkek	73	3.89	.73	121	-804	0.423
Bayan	50	4.00	.73			

Mesleki tutumların cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için independent sample t (bağımsız örneklem t testi) analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre erkeklerin mesleki tutum ortalaması (\bar{X} =3.89), bayanların mesleki tutum ortalamasına (\bar{X} =4.00) göre düşük çıkmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre erkeklerin ortalaması düşük olmasına rağmen bu farklılık istatistikî olarak anlamlı değildir ($t(121)=-804;p>0.05$). Bu bulgulara göre mesleki tutumun cinsiyete göre değişmediği yorumu yapılabilir. Bu sonuçlarının aksine Pehlivan (2008)' in yaptığı çalışmada ise bayan öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine karşı olumlu bir tutuma sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 10: Mesleki Tutumun Medeni Duruma Göre Değişimi

Medeni Durum	f	\bar{X}	SS	SD	t	p
Evli Bekar	35	3.95	.57	121	108	0.914
	88	3.93	.78			

Mesleki tutumların medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için independent sample t (bağımsız örneklem t testi) analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre evli öğretmenlerin mesleki tutum ortalaması (\bar{X} =3.95), bekar öğretmenlerin mesleki tutum ortalamasına (\bar{X} =3.93) göre yüksek çıkmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre evli öğretmenlerin ortalaması yüksek olmasına rağmen bu farklılık istatistikî olarak anlamlı değildir ($t(121)=108;p>0,05$).

Tablo 11: Mesleki Tutumların Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Yaş	f	\bar{X}	SS
20-25 yaş	60	3.85	.82
26-31 yaş	50	4.00	.63
32-37 yaş	6	4.06	
38-43 yaş	5	4.14	.67
44-49 yaş	1	4.88	.55
49 ve üzeri yaş	1	4.15	
Toplam	123	3.94	.73

	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1.90	5	.38	.70	.62
Gruplar içi	63.15	117	.54		
Toplam	65.07	122			

Tablo 11'e göre 44-49 yaş arası öğretmenlerin en yüksek ortalamaya ($\bar{X} = 4.88$) sahip olduğu ve bunu sırayla 49 yaş ve üzeri ($\bar{X} = 4.15$), 38-43 yaş arası öğretmenler ($\bar{X} = 4.14$), 32-37 yaş arası öğretmenler ($\bar{X} = 4.06$), 26-31 yaş arası öğretmenler ($\bar{X} = 4.00$), 20-25 yaş arası öğretmenler ($\bar{X} = 3.85$) takip etmektedir. ANOVA sonuçlarına göre araştırma kapsamındaki öğretmenlerin mesleki tutumlarının yaşa göre değişimi istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(5,117) = 0.70; p > 0.05$). Buradan mesleki tutuma, yaşın herhangi bir etkisinin olmadığı gibi bir sonuç görülmektedir. Ancak araştırma yapılan bölgede yeterli yaş çeşitliliğinin sağlanamaması böyle bir sonucu tartışılabilir bir hale getirmektedir.

Tablo 12: Mesleki Tutumların Öğretim Kademesine ANOVA Sonuçları

Kademe	f	\bar{X}	SS
Okul Öncesi	3	3.75	.91
İlkokul	58	3.88	.64
Ortaokul	48	3.92	.83
Lise	14	4.27	.61
Toplam	123	3.94	.73

	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	1.81	3	.60	1.13	.33
Gruplar içi	63.25	119	.53		
Toplam	65.07	122			

Tablo 12'ye göre öğretim kademelerinden en yüksek ortalamaya lise öğretmenleri ($\bar{X}=4.27$), sonra ortaokul öğretmenleri ($\bar{X}=3.92$), ardından ilkokul öğretmenleri ($\bar{X}=3.88$) ve en son okul öncesi öğretmenlerinin ($\bar{X}=3.75$) sahip olduğu görülmektedir. ANOVA sonuçlarına göre bu farklılıklar istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(3,119)= 1.13;p>0.05$). Buradan öğretim kademelerine göre mesleki tutumun değişmediği, herhangi bir kademenin meslek sevgisi, mesleğe verilen değer ve mesleğe uyum boyutlarında diğerinden üstün olmadığı yorumu yapılabilir. Ancak okul öncesi kademesinde daha fazla öğretmene ulaşamaması sebebiyle bu yorum yüksek güvenilirlik taşımamaktadır.

Tablo 14: Mesleki Tutumların Branşa Göre ANOVA Sonuçları

	f	\bar{X}	SS		
Sınıf Öğretmenliği	48	3.90	.62		
Rehberlik ve Psikolojik Danışman	13	3.71	1.05		
Özel Eğitim	2	4.25	.19		
İngilizce	8	3.92	.81		
İ.H.L Meslek Öğretmeni	2	3.93	1.32		
Beden Eğitimi	3	4.44	.40		
Fen Bilgisi Öğretmeni	6	4.09	.98		
Kuaförlük	1	4.15	-		
Matematik	9	4.02	.88		
Müzik	2	4.96	.04		
Türkçe	4	3.75	.58		
Okul Öncesi	9	3.84	.77		
Teknoloji Tasarım	1	4.63	-		
Sosyal Bilgiler	5	3.87	.55		
Bilişim Teknolojileri	6	3.67	.62		
Görsel Sanatlar	2	4.03	.29		
Din Kültürü	2	4.51	.51		
Toplam	123	3.94	.73		
	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	5.89	16	.36	.66	.82
Gruplar içi	59.17	106	.55		
Toplam	65.07	122			

Tablo 13'te mesleki tutumun branşlara göre değişimin ANOVA tablosu verilmiştir. Tabloda branşlar arası ortalamalar farklılık gösterse de bu farklılıklar istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(16,106)=0.66;p>0.05$). Bu verilere göre branşı ne olursa olsun bütün öğretmenler mesleğine ayırım yapmadan tek bir çatı altında öğretmenlik mesleği olarak benimsediği yorumu yapılabilir. Araştırma yapılan bölgenin özellikleri sebebiyle farklı branşlarda öğretmen sayılarının düşük olması bu yorumu tartışmaya açık hale getirmektedir. Benzer çalışmalara bakıldığında Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007: 93)'in yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının mesleki tutumları ikamet ettikleri yere ve öğrenim gördükleri bölüme göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

C. Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi İstatistikleri

Tablo 14: Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Cinsiyete Göre Değişimi

Cinsiyet	f	\bar{X}	SS	SD	t	p
Erkek	73	4.51	.93	121	-459	0.64
Bayan	50	4.58	.92			

Yaşam boyu öğrenme eğiliminin cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için independent sample t (bağımsız örneklem t testi) analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre erkeklerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ortalaması ($\bar{X}=4.51$), bayanların yaşam boyu öğrenme eğilimi ortalamasına göre ($\bar{X}=4.59$) düşük çıkmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre erkeklerin ortalaması düşük olmasına rağmen bu farklılık istatistikî olarak anlamlı değildir ($t(121) = -459; p>0.05$). Puanlar arasında fark olmaması bayan öğretmenlerin de en az erkek öğretmenler kadar öğrenmeye istekli olduğu yorumu yapılabilir. Benzer çalışmalara bakıldığında, Coşkun ve Demirel (2012: 116)'ın yaptığı çalışmada yaşam boyu öğrenme eğiliminin cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve farkın bayan öğretmen adayları yönünde yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 15: Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Medeni Duruma Göre Değişimi

Medeni Durum	f	\bar{X}	SS	SD	t	p
Evli	35	4.62	.88	121	619	0.53
Bekar	88	4.51	.95			

Yaşam boyu öğrenme eğiliminin medeni duruma göre farklılık gösterip göstermediğini anlamak için independent sample t (bağımsız örneklem t testi)

analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre evli öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ortalaması ($\bar{X}=4.63$), bekâr öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ortalamasına göre ($\bar{X}=4.51$) yüksek çıkmıştır. Bağımsız örneklem t testi sonuçlarına göre bekâr öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ortalaması düşük olmasına rağmen bu farklılık istatistikî olarak anlamlı değildir ($t(121)=619;p>0.05$).

Tablo 16: Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Yaşa Göre ANOVA Sonuçları

Yaş	f	\bar{X}	SS
20-25 yaş	60	4.49	1.03
26-31 yaş	50	4.58	0.80
32-37 yaş	6	4.56	
38-43 yaş	5	4.69	0.95
44-49 yaş	1	5.81	1.01
49 ve üzeri yaş	1	3.70	
Toplam	123	4.54	0.93

	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2.64	5	.52	.60	.70
ruplar içi	103.24	117	.88		
Toplam	105.88	122			

Tablo 16'da araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yaşa göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Tabloya göre yaşlara göre farklılıklar bulunmakta ancak bu farklar istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(5,117)=60;p>0.05$). Coşkun ve Demirel (2012: 113)'ün belirttiği gibi 3.5 puan orta değer alınırsa araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yüksek düzeyde eğilim gösterdikleri söylenebilir. Ancak araştırmaya katılan 32 yaş ve yukarısı öğretmen sayısının oldukça düşük olması yaşam boyu öğrenme eğiliminin yaşa göre değişimi hakkında güvenilir yorum yapmaya yeterli değildir.

Tablo 17: Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Öğretim Kademesine Göre ANOVA Sonuçları

Kademe	f	\bar{X}	SS		
Okul Öncesi	3	3.77	.40		
İlkokul	58	4.60	.92		
Ortaokul	48	4.48	1.00		
Lise	14	4.69	.68		
Toplam	123	4.54	.93		
	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	2.45	3	.81	.94	.42
Gruplar içi	103.43	119	.86		
Toplam	105.88	122			

Tablo 17’de araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin çalıştıkları öğretim kademelerine göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Farklı kademelere göre ortalamalar farklılık gösterse de bu farklılıklar istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(3,119)=94$; $p>0.05$). Bu verilere göre yaşam boyu öğrenme ihtiyacının sadece belli öğretim kademelerinde yoğunlaşmadığı yorumu yapılabilir.

Tablo 18: Yaşam Boyu Öğrenme Eğiliminin Branşa Göre ANOVA Sonuçları

Branş	N	\bar{X}	SS
Sınıf Öğretmenliği	48	4.58	.88
Rehberlik ve Psikolojik Danışman	13	4.42	1.00
Özel Eğitim	2	4.68	1.17
İngilizce	8	4.64	.94
İ.H.L Meslek Öğretmeni	2	5.18	.89
Beden Eğitimi	3	4.60	.76
Fen Bilgisi Öğretmeni	6	4.72	1.10
Kuaförlük	1	4.11	-
Matematik	9	4.58	.89
Müzik	2	5.16	.81
Türkçe	4	3.93	1.07
Okul Öncesi	9	4.40	.91
Teknoloji Tasarım	1	5.66	-
Sosyal Bilgiler	5	4.33	1.9
Bilişim Teknolojileri	6	3.98	.98
Görsel Sanatlar	2	5.35	.13
Din Kültürü	2	4.61	1.28

	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar arası	8.74	16	.54	.59	.88
Gruplar içi	97.13	106	.91		
Toplam	105.88	122			

Tablo 18’de araştırmaya katılan öğretmenlerin branşa göre ANOVA sonuçları verilmiştir. Verilen sonuçlarda ortalamalar farklılıklar göstermektedir. ANOVA sonuçlarına göre görülen bu farklılıklar istatistikî olarak anlamlı değildir ($F(16,106)=.59;p>0.05$). Öğretmenlerin genel olarak yüksek düzeyde yaşam boyu öğrenme eğilimi gösterdiği görülmektedir. Ancak branşın yaşam boyu öğrenme eğilimi üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığı yorumunun yapılabilmesi için farklı branşlardaki öğretmen sayılarının birbirine yakın olması gerekmektedir.

Tablo 19: Mesleki Tutum ile Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Arasındaki İlişki

		Mesleki Tutum	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi
Mesleki Tutum	Pearson Korelasyon Katsayısı	1	.56
	P		,00
	Kişi Sayısı	123	123
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Pearson Korelasyon Katsayısı	.56	1
	P	,00	
	Kişi Sayısı	123	123

Tablo 19’da araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki tutumları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki sonuçları verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre mesleki tutum ile yaşam boyu öğrenme eğilimi arasında pozitif yönde orta düzey bir ilişki vardır. Yani mesleki tutum değerleri arttıkça yaşam boyu öğrenme eğilimi de artmakta, mesleki tutum azaldıkça yaşam boyu öğrenme eğilimi de azalmaktadır (Korelasyon katsayısı=0.56;p<0.05). Tablodaki verilere göre mesleki tutumu artırma çalışmalarının yaşam boyu öğrenme eğilimini artıracığı, mesleğe olumsuz tutum beslemenin yaşam boyu öğrenmeyi etkileyeceği yorumu yapılabilir.

IV. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin; mesleki tutum düzeylerine ilişkin bulgulara bakıldığında (Tablo 7), sevgi ve uyum alt boyutlarının diğer araştırmalarda belirlenen orta düzey puanlardan düşük çıktığı ancak değer alt boyutunun belirlenen orta düzey puanlardan yüksek çıktığı sonucu elde edilmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin; yaşam boyu öğrenme eğilimine ilişkin bulgulara bakıldığında (Tablo 8), elde edilen puanların belirlenen orta düzey puanların üzerinde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi düzeylerinin yüksek olduğu sonucu elde edilmektedir.

Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleki tutumlarının ve yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin; cinsiyete, medeni duruma, yaşa, öğretim kademesine ve branşa göre değişmediği sonucu elde edilmektedir. Ancak çalışmaya katılan öğretmenlerin; branş, yaş ve öğretim kademelerinde bazı grupların frekanslarının düşük olması bu değişkenlere bağlı çıkarımların güvenilir sonuçlar vermesini etkilediği düşünülmektedir.

Sonuç olarak mesleki tutum ile yaşam boyu öğrenme eğilimi arasında pozitif yönde, orta düzey bir ilişki görülmektedir (Tablo 19). Kısaca mesleki tutum arttıkça yaşam boyu öğrenme eğilimi de artmakta, mesleki tutum azaldıkça yaşam boyu öğrenme eğilimi de azalmaktadır.

Bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki öneriler yapılabilir:

- Bu çalışma sonuçlarına göre mesleki tutumun yaşam boyu öğrenme eğilimini etkilediği ortaya çıkmıştır. Buna göre okul müdürleri ve milli eğitim müdürlükleri öğretmenlerin verimlerini artırmak amacıyla mesleki tutumları artıracak çalışmalar yapabilirler. Böylece öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri de artacaktır.
- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri desteklenmeli öğretmenler için uzaktan eğitim yüksek lisans programları, hizmet içi eğitim gibi etkinlikler sağlanmalıdır.
- Bu çalışma daha büyük gruplara uygulanarak geniş kitle katılımı sağlanabilir ya da küçük bir grupla derinlemesine nitel bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

AKBAŞ, O. ve Özdemir, S. M. (2002). Avrupa Birliğinde Yaşam Boyu Öğrenme. *Milli Eğitim Dergisi* , 112-126.

- BOZDOĞAN, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 83-97.
- COŞKUN, Y. D., (2009) “Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.” Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- COŞKUN, Y. D. ve Demirel, M. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 108-120 .
- ÇETİN, Ş. (2006). Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi* , 28-37.
- DOĞAN, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi . *Eğitim ve Bilim* , 157-168.
- ERASLAN, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 427-438.
- KILIÇ, Ç. (2014). Öğretmen Adaylarının Yaşam Boyu Öğrenmeye Yönelik Algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi* , 79-87.
- LENGRAND, P. (1970). An Introduction to Lifelong Education. Paris: UNESCO.
- TERZİ, A. R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* , 593-614.
- TANEL, R., Şengören, S. K. ve Tanel, Z. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 1-9.